

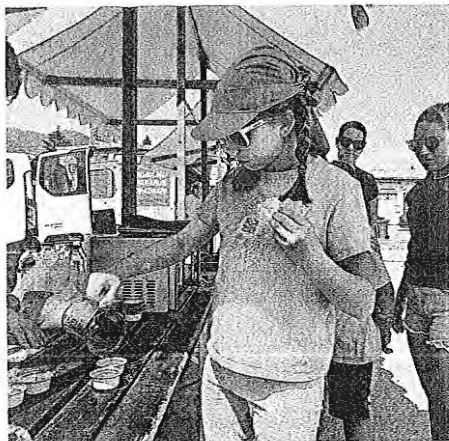
Izdelovali tudi dišeče svečke

Komunala Škofja Loka je minulo soboto v sodelovanju z občino in drugimi partnerji na parkirišču nekdanje vojašnice pripravila Eko dan.

KLARA MRAK

Škofja Loka – V sončnem dopoldnevu so obiskovalci Eko dneva lahko oddali odpadno in še delujočo elektronsko in električno opremo, se zapeljali z električnimi minibusoma Jurij in Agata, spoznali sistem eKOLoka, si izmenjali otroške knjige in igrače, pa še marsikaj zanimivega je bilo moč videti in izkusiti. Kot je povedal direktor javnega podjetja Komunala Škofja Loka Primož Ržen, so bili pred leti začetki Eko dneva zgolj akcija zbiranja odpadne električne in elektronske opreme, zdaj pa je zrasel v večjo prireditvev. »Obiskovalci so navdušeni nad akcijo, kjer so tisti, ki so se prijavili na elektronski račun za storitve, brezplačno

dobili posodo za zbiranje odpadnega olja v gospodinjstvu. V Škofji Loki imamo že šest tovrstnih zbiralnic, postavili jih bomo še več. S tem omogočamo, da ljudje lahko od doma prinesejo odpadno olje v zbiralnice. Prikazujemo tudi t. i. kanal-jet, vozilo, s katerim čistimo kanalizacijo, kolega z vodovoda na stojnici prikazujeta, kako iščemo vodovodne okvare.« Posebno pa v zadnjih dveh mesecih promovirajo 60-litrski zabojnik za biološke odpadke. »Zelo zanimiva zadeva, na Gorenjskem zabojnika s takim volumnom še ni. S sortirnimi analizami črnega zabojujka smo ugotovili, da občani vanj odlagajo še do 30 odstotkov biološko razgradljivih odpadkov. Zato smo pripravili

Veliko zanimanja je bilo za delavnico izdelovanja dišečih svečk. / Foto: Klara Mrak

60-litrski zabojnik, za njegov odvoz je treba plačati le sedem evrov mesečno. Zanimanja je veliko, v dveh mesecih smo jih oddali že več kot sto,« je razložil Ržen.

Izdelovali dišeče svečke

Za obiskovalce je bila posebno zanimiva stojnica, kjer so lahko iz odpadnega olja sami izdelali dišečo svečko. Pri tem jim je pomagal Bogdan Dobnik iz podjetja Bolje, ob tem pa tudi ozaveščal o nevarnostih neustreznega ravnanja z odpadnim jedilnim oljem. Odpadno jedilno olje je odpadek, za katerega praviloma ne pomislimo, da bi lahko

bil škodljiv za naravo. Prav zaradi tega ga gospodinjstva v Sloveniji najpogosteje nepravilno odlagajo, in sicer tako, da ga zlijajo v kuhinjsko korito ali straniščno školjko in s tem v javni kanalizacijski sistem. S tem ne tvegajo samo tega, da bi v svoj kanalizacijski sistem pricali različne škodljivce ali tvegali njegovo zamašitev, temveč lahko povzročijo onesnaženje površinskih voda in podtalnice. Po strokovnih ocenah lahko en liter odpadnega olja onesnaži kar tisoč litrov vode. To pa je količina vode, ki jo povprečen odrasel Evropejec porabi v petih dneh.

Predstavitve vozila za čiščenje kanalizacije / Foto: Klara Mrak

Stara trta tudi v Smledniku

Smlednik je za Bledom, Dupljami in Cerkljami postal četrti gorenjski kraj, ki se lahko pohvali s potomko mariborske trte.

PETER KOŠENINA

Smlednik – Stari grad nad Smlednikom je v soboto postal najnovejši kraj, kjer raste potomka mariborske Stare trte. Čepič je svečano posadil njen varuh Alojz Jenuš – Slavček iz Maribora.

Stara trta, ki že 450 let raste na mariborskem Lentu, je vrste modra kavčina. Po svetu raste že več kot dvesto njenih potomk, od tega 25 v Sloveniji. Slovenski ljubitelji potomk Stare trte so se združili v društvo Mladovita, ki v primorskem Donberku vsako leto izdela vino iz grozdja, ki je zrastle na vseh slovenskih potomkah. Vinarski mojster Davorin Slejko, ki vino izdela, pravi, da to ni vino za kakovost, ampak za dušo.

Šestdeset litrov vina, kolikor ga po navadi pridelajo, shranijo v steklenice in vrnejo lastnikom potomk

Stare trte. Ker vina ni veliko, je taka steklenica lahko zelo dragoceno darilo. Stara trta tako povezuje vso Slovenijo.

Varuh Stare trte Alojz Jenuš – Slavček pravi, da je skrbnik potomke lahko žejen, trta pa ne sme biti. / Foto: Peter Košenina

V SPOMIN

Tomaž Kržišnik

(1943–2023)

Tomaž Kržišnik / Foto: Tina Dokl

Umrli je slikar, oblikovalec, scenograf in likovni pedagog Tomaž Kržišnik, bil je tako žirovski kot slovenski umetnik. S svojimi deli je že v sedemdesetih inovativno zaznamoval slovensko likovno sceno, veliko ustvarjalnih in trajnih sledi pa je zapustil tudi v domačem kraju. Rodil se je 9. februarja 1943 v Zireh. Študiral je na Akademiji lepih umetnosti v Varšavi in na njej leta 1968 magistriral. Po prvni leti v letih 1973–1976 učil na Šoli za oblikovanje v Ljubljani, od 1988 pa na Oddelku za oblikovanje Akademije za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je bil izvoljen v naziv rednega profesorja in se leta 2008 upokojil. Med obema pedagoškima obdobjema je deloval kot svobodni umetnik. Umrli je v domu starejših občanov v Zireh 22. maja 2023.

Na slovenski likovni sceni se je uveljavil v začetku sedemdesetih, najprej z inovativnimi dosežki na področju vizualnih komunikacij (plakati, znaki, celostne podobe) ter pri oblikovanju knjig in v knjižni ilustraciji. Njegov najmočnejši avtorski adut je bila ves čas »izrazno avtonomna risba« (dr. Stane Bernik), v njej je najbolj sam svoj. Prepoznamo jo tudi v njegovi gledališki scenografiji in v izdelkih uporabne umetnosti, pri oblikovanju keramike in stekla. Za svoja dela je prejel več visokih priznanj: nagrado Prešernovega sklada 1975, naziv stadtmaler mesta Leverkusen (1988), Plečnikovo nagrado 1989 (za stvaritve na gradu Tabor, Laško), Prešernovo nagrado Gorenjske (1990) ... Občina Žiri ga je leta 2013 imenovala za častnega občana.

Spomnimo se le nekaterih njegovih najbolj markantnih del. Že leta 1969 je oblikoval nov znak Alpine, ta pa je na njenih čevlji hodil in še hodi po vsem svetu. Leta 1972 je Minatihevo pesniško zbirko *Obraz oblikoval kot »knjižgo objekt«*, natisnili so jo v žirovski Etiketi. Leta 1973 je zasnoval serijo treh plakatov pod skupnim naslovom *Nazaj k naravi*. In bil z njimi predčasno aktualen že pred pol stoletja, ko še ni bilo govora o podnebnih spremembah. Zasnoval je likovno podobo lutkovne predstave *Zlata ptica* in zanjo dobil Prešernovo nagrado. Leta 1980 je upodobil pesnikove *Sonete nesreče*. Sledila so leta, ko je svoj likovni dar izražal tudi v oblikovanju keramike in stekla. Leta 1993 je bil njegov opus deležen celostne predstavitve na pregledni razstavi v Mestni galeriji Ljubljana in v monografiji *Izrisane podobe sveta in oblik*. Leta 1980 je bil med ustanovitelji revije *Žirovski občasnik* in bil njen prvi oblikovalec. Svojo umetniško širino in ljubezen do domačega kraja je izkazal tudi z odločitvijo, da na travniku za svojo hišo – ateljejem v Zireh zasadi botanični vrt. To odločitev je omogočilo dejstvo, da je bila mama njegove žene Maje gospa Jutta Krulc (1913–2013), priznana slovenska vrtna arhitektka. V ustvarjanju sožitju iz treh oseh – Jute, Maje in Tomaža – že od leta 1977 nastaja Kržišnikov vrt, ki je pomemben prispevek k biotsko in likovno raznovrstni podobi mesta Žiri. V vrtu, ki je bil umetniško delovišče, je zdaj tudi njegovo poslednje počivališče.

Miha Naglič

Praznovanje kamniških tabornikov

Kamnik – Rod bistriških gamsov v teh dneh praznuje šestdesetletnico delovanja. Že minulo soboto so v Kreativni četrti Barutana pripravili Pravljično dopoldne z Vročo župo, zvečer pa je v Samostanu Mekinje sledil koncert skupine Miz ter predskupin Before time in Echoes. Včeraj so v Domu kulture Kamnik pripravili standup večer, v četrtek, 1. junija, ob 18. uri pa bo prav tako v Domu kulture Kamnik potekala slavnostna akademija ob jubileju. Konec tedna, 3. in 4. junija, bo potekalo Gamsovo orientacijsko tekmovanje, v nedeljo, 4. junija, pa fotoorientacija za družine, na kateri se bodo udeleženci preizkusili v poznavanju mesta Kamnik.